

K PLÁNU ŽENIJNÍHO ZABEZPEČENÍ OPERACE

Součástí komplexu plánovacích dokumentů armádní útočné operace jsou i plány jednotlivých druhů operačního zabezpečení. Jedním z těchto plánů je i plán ženijního zabezpečení operace. Kromě podílu oddělení ženijního vojska (OŽV) na zpracování hlavních plánovacích dokumentů štábu vševojskové armády je i příprava plánu ženijního zabezpečení jednou z rozhodujících činností náčelníka a oddělení ženijního vojska armády v období přípravy operace, protože tento plán je základním řídicím bojovým dokumentem ženijního zabezpečení. Je výchozím podkladem pro organizaci ženijního zabezpečení bojové činnosti vševojskových svazků, svazků a útvarů druhů vojsk, jakož i pro bojové použití ženijního vojska armády. Plánované úkoly ženijního zabezpečení, bojové použití ženijního svazku a útvarů armády musí vycházet z operační a bojové činnosti zabezpečovaných vojsk i služeb ke splnění úkolů operace.

Plán ženijního zabezpečení armádní operace je výsledkem rozhodovacího procesu náčelníka ženijního vojska armády (NŽVA). Jeho kvalita, reálnost, objektivita i optimalita řešení ženijního zabezpečení je odrazem rozhodovacího procesu NŽVA i podkladů, dílčích kalkulací a propočtů příslušníků OŽV vševojskové armády i výsledkem důsledné součinnosti v rámci štábu armády.

Protože metodika rozhodovacího procesu řídicích funkcionářů, kteří řeší úkoly ženijního zabezpečení, je pouze orientačně stanovena řády a předpisy ČSLA (Vševojsk-2-2, Oper-1-1, Oper-2-1 apod.), jsou často forma i obsah rozdílné u jednotlivých štábů armád. V důsledku toho i obsah plánu ženijního zabezpečení na taktickém i operačním stupni není zpracováván podle jednotných zásad. Jeho obsah i formy zpracování jsou různé, často ovlivněné zvyklostmi v metodice práce štábu, požadavky velitele, zkušenostmi řídicích funkcionářů ženijního zabezpečení apod. Tato praxe nepřispívá ke zkvalitňování plánování ženijního zabezpečení boje a operace, jako základního předpokladu pro zkvalitnění funkce ženijního zabezpečení bojové činnosti vojsk. V článku chceme přispět k řešení tohoto problému na stupni oddělení ženijního vojska vševojskové armády, objektivizovat obsah a formu zpracování plánu ženijního

zabezpečení operace a prohloubit některé poznatky z oblasti řízení ženijního zabezpečení.

Plán ženijního zabezpečení operace vševojskové armády zpracujeme graficky na mapě stejného aměřítku jako plán operace (1 : 200 000) s textovou přílohou, která obsahuje výpočty (kalkulace) a tabulky.

Na mapě uvedeme:

- hlavní úkoly ženijního zabezpečení,
- složení, uskupení, možný zámysl nepřítelů a jeho ženijní opatření,
- úkoly svazu,
- úkoly sousedů,
- směr hlavního a dalších úderů,
- uskupení a operační sestavu vojsk, jejich úkoly, rozhraní mezi nimi,
- místa velení,
- uskupení ženijního vojska armády při zahájení a v průběhu operace,
- úkoly ženijního zabezpečení, které plní ženijní síly a prostředky frontu (ve prospěch svazu).

V **textové** příloze uvedeme:

- údaje o možnostech nepřítelů k plnění ženijních opatření,
- výpočty, které zdůvodňují splnění hlavních úkolů ženijního zabezpečení,
- hlavní úkoly ženijního zabezpečení a organizace jejich plnění,
- rozsah prací, možnosti vojsk, termíny plnění úkolů podle množství vyčleňných sil a prostředků,
- terénní a klimatické podmínky,
- organizaci a systém velení ženijnímu vojsku armády,
- přehled rozdělení a použití hlavních druhů ženijní techniky a materiálu.

Některé přílohy plánu ženijního zabezpečení armádní operace můžeme zpracovat i na mapě, např. plán ženijního materiálního a technického zabezpečení.

Vzhledem k důležitosti a významu některých úkolů ženijního zabezpečení a časových možností pro jejich plnění můžeme zpracovat i **díleč** plány:

- ženijního vybudování výchozího prostoru,
- ženijního zabezpečení násilného přechodu vodních překážek.

Plán ženijního zabezpečení schvaluje velitel armády a podepisuje náčelník štábu armády a náčelník ženijního vojska armády. Při zpracování plánu můžeme postupovat takto: Pro zpracování plánu je výhodné použít vyhodnocenou mapu s předtištěnou průchodností terénu. Pokud takovou mapu nemáme, připravíme běžnou mapu zvýrazněním a popisem terénních útvarů a objektů v zájmovém pásmu armády.

U vodních toků zvýrazníme modrou barvou jejich průběh, černou barvou vhodné a nevhodné úseky násilného přechodu, stálé mosty pro břemena o hmotnosti 50 t a vyšší, stálé brody a přívozy. V tabulce k vodním tokům uvedeme základní charakteristiku úseků (šířku, hloubku vody, rychlost proudu, charakter břehů a dna) a umístíme ji tak, aby nevařila dalším zákresům a přitom aby jednotlivé úseky charakterizovala.

U významných vodních nádrží a přehrad uvedeme stupeň naplněnosti (v miliónech m³), charakteristiku hráze, dobu prázdnění, pásmo ničení a ohrožení mostů přívalovou vlnou v případě zničení přehradní hráze s dobou příchodu čela přívalové vlny při maximálním naplnění a úplném zničení hráze, rozliv a zabahnění okolního terénu.

Horský terén je třeba barevně zvýraznit (hnědě), zejména jeho průběh, ohraňovat neprůchodné úseky, zvýraznit název, nadmořskou výšku, a černou barvou vyznačit stálé přechody a jejich kapacitu charakterizovat v tabulce. **Rozsáhlejší lesní porosty** zvýrazníme barevně (zeleně), označíme druh porostu, možnosti těžby dřeva a průchodnost.

Názvy osad a jiných objektů zvýrazníme k rychlejší orientaci. Jde zejména o prostory plnění úkolů ženijního zabezpečení (na závěr zpracování plánu vyznačíme důležité úkoly ženijního zabezpečení, např. čas zaminování, zřízení mostových přepravišť, upravované úseky os přesunu apod.).

Do takto připravené mapy zakreslíme **zjištěná ženijní opatření nepřítele**, jeho prověřenou a předpokládanou bojovou sestavu a pravděpodobný zámysl činnosti. U označení jeho vševojskových svazů a svazků uvedeme předpokládané začlenění (složení) ženijních útvarů. Dále zakreslíme ženijní opatření přípravy válčiště, jako stálá zařízení k ničení, stálá brodová přepraviště a další ženijní významné objekty.

Z výchozí situace vlastních vojsk zakreslíme:

— při plánování **první armádní útočné operace** mírové posádky svazků, žpr divizí, ženijního svazku a ženijních útvarů armády a prostory soustředění po bojovém poplachu, PAŽS, PSŽM, dále ženijní opatření uskutečňovaná v rámci operační přípravy teritoria, základní armádní silnice podélné a příčné,

— při plánování **druhé a další armádní útočné operace** přední okraj dotyku s nepřítelem, prostory rozmístění útvarů a svazku ženijního vojska armády, jejich místa velení, rozhraní mezi armádami, divizemi, prostory rozmístění útvarů a svazků armády, které se budou přesunovat k zaujetí operační sestavy, včetně jejich míst velení, spolu s místy velení armády.

Z rozhodnutí velitele armády zakreslíme:

— při plánování první armádní útočné operace bližší a další úkol armády a sousedních armád, směr hlavního a dalšího úderu (vyjadřujeme jen vrcholem šipky u objektu a zvýrazněním názvu), uskupení ženijního vojska na začátku a v průběhu operace, úkoly plněné ženijními silami a prostředky frontu (podbarvíme např. fialovou barvou), útvary v pásmu překrytí, výchozí prostory svazků prvního sledu, prostory rozmístění druhého sledu a jejich místa velení, vyhrazené prostory pro raketové útvary a svazky, prostory rozmístění záloh a odřadů, místa velení armády, čáry rozvinutí armádní protitankové zálohy, úsek průlomu, úseky násilného přechodu vodních překážek, čáry rozvinutí a předpokládaný směr protiúderu nepřítele,

— při plánování druhé a další operace stejné údaje s výjimkou útvarů a svazků v pásmu překrytí.

Graficky vyjádříme plnění jednotlivých úkolů ženijního zabezpečení operace podrobně do bližšího úkolu armády a orientačně do celé hloubky operace (jejich podrobné rozpracování závisí na rozpracování plánu operace). Ve výchozím prostoru i v útočném pásmu armády zakreslíme skutečné a plánované prostory rozmístění ženijních odřadů, ženijních záloh armády a ženijních útvarů armády, které plní armádní úkoly, jejich místa velení, osy přesunu, plánované prostory rozmístění v jednotlivých dnech operace, prostory a doby předání a převzetí přidělených ženijních sil a prostředků. Dále úkoly a objekty ženijního průzkumu, osy přesunů svazků a armádních útvarů, které udržují ženijní útvary, způsob úprav přechodů pohoří a zalesněných prostorů, úkoly ženijního

zabezpečení násilných přechodů vodních překážek, zejména úseky násilného přechodu divizí, přívozová a mostová přepraviště, rokády, výchozí čáry k přepravě a kontrolní propouštěcí místa. V plánu ženijního zabezpečení operace uvedeme prostory rozmístění POZ a PTZ armády, čáry zaminování a plánované taktické hustoty zatarasování na tankových směrech. Ve výchozím prostoru k útoku zakreslíme armádní zatarasovaný prostor, uzly zátarasů a čáry zpohotovnění stálých zařízení k ničení. Současně zakreslíme úkoly k zabezpečení armádního protiúderu — zejména počet upravovaných cest, útvar, který je upravuje, přepraviště a čáry zatarasování. Podrobně zakreslíme i úkoly k zabezpečení přesunu a zasažení druhého sledu nebo OMS armády. Jsou to zejména osy přesunu, mostová přepraviště a horské přechody a útvary, které je udržují. Dále je možné uvádět i úkoly z plánu operačního maskování, např. vybudování klamných míst velení, klamné mosty, klamné prostory rozmístění útvarů budované po ženijní straně ženijními útvary. Často zapomínáme řešit a zakreslovat ženijní úkoly, které vyplývají ze zabezpečení styku armád s odpovědností jejich časového a prostorového plnění (minová pole, přípravu mostů k ničení přes významné vodní překážky apod.). V plánu je vhodné uvádět i předpokládané prostory zřízení vodních stanic s uvedením kapacit vodních zdrojů. Důležitou součástí plánu ženijního zabezpečení operace jsou úkoly ženijního materiálního a technického zabezpečení. Podrobně je rozpracujeme v plánu ženijního zabezpečení uvedeme jen rozmístění ženijních opravárenských útvarů, osy přesunu k jejich zaujetí, shromaždiště poškozené ženijní techniky (SPŽT) s uvedením doby a jednotky, která je zřizuje. SPŽT armády a prostory, ze kterých odsunujeme poškozenou techniku, plánujeme do hloubky bližšího úkolu armády.

Grafické vyjádření plnění úkolů ženijního zabezpečení a plánovaných prostorů rozmístění kreslíme černou barvou k jednotlivým dnům operace a k lepšímu odlišení časové posloupnosti se osvědčilo podkreslit je různými barvami.

Samostatnou součástí plánu ženijního zabezpečení je jeho **textová** část, která dokresluje plnění úkolů ženijního zabezpečení o ty podklady, které nemůžeme graficky vyjádřit na mapě. Jsou to zejména podkladové kalkulace a zdůvodnění obsahu a rozsahu úkolů ženijního zabezpečení a bojového použití ženijních sil. Textovou část zpracováváme formou výstižných tabulek a schémat velikosti A 4 nebo A 3. Velikost A 4 umožňuje jejich rychlé vyplnění strojem, naproti tomu formát A 3 musíme vyplňovat ručně. Je ale názornější při přednášení návrhů. Přílohy uložíme ve složce nebo slepíme ve formě skládačky. Rozsah textové části, stejně jako počet a druh tabulek, můžeme měnit podle druhu operace. K nejdůležitějším z nich patří:

- hlavní úkoly ženijního zabezpečení operace a organizace jejich plnění,
- přehled narůstání bojové pohotovosti ženijního vojska A, ženijních útvarů a svazku, doby přesunu a zaujetí prostoru v operační sestavě,
- grafikon vybudování výchozího prostoru armády,
- kalkulace a způsob úprav cest v útočném pásmu A,
- manévr přepravními prostředky,
- plán činnosti POZ armády s uvedením doby plnění a signálů,
- přehled hlavních druhů ženijní techniky, její použití a přidělení,
- přehled ženijních sil a prostředků nepřítele, jeho možnosti k plnění ženijních úkolů,

- zhodnocení terénu, roční doby a klimatických podmínek po ženijní stránce, jejich vliv na plnění úkolů ženijního zabezpečení,
- organizace a systém velení ženijnímu vojsku A.

Podle času a možnosti OŽV A jako dílčí součást plánu ženijního zabezpečení zpracujeme na mapách:

- plán ženijního vybudování výchozího prostoru vševojskové armády (zpravidla na mapě 1 : 100 000),
- plán ženijního zabezpečení násilného přechodu vodních překážek (na mapě 1 : 100 000, popř. 1 : 50 000) s výpisem z grafikonu přepravy.

Všechny údaje v plánu ženijního zabezpečení musí být shodné s plánem útočné operace, přesně a jednotně vyjádřené v nařízeních pro ženijní zabezpečení svazků i v bojových nařízeních ženijním útvarům.

Forma tabulek (velikost i obsah) se bude postupně měnit, zejména zaváděním prostředků automatizovaného velení a výpočetní techniky. Po vyhotovení plánu ŽZ jeho obsah obkreslíme na oleátu pro potřebu důstojníků ženijního vojska, vyčleněných na záložní velitelské stanoviště armády k řízení ženijního zabezpečení v případě vyřazení velitelského stanoviště.

Plán ženijního zabezpečení operace VŠ A je dokumentem, který po schválení velitelem armády nesmíme měnit a doplňovat bez jeho souhlasu. Dílčí řešení úkolů ženijního zabezpečení v průběhu operace podle vzniklé operačně taktické situace řešíme a zakreslíme na pracovní mapu NŽV A. Plán ženijního zabezpečení armádní operace spolu s pracovními mapami OŽV, obsahujícími dílčí zpřesnění obsahu a rozsahu plnění úkolů ženijního zabezpečení, spolu s výkazovou mapou po skončení operace archivujeme. Plán ženijního zabezpečení je náročný. K jeho zpracování vyčleníme nejzkušenější důstojníky OŽV armády, kteří tvoří sladěný pracovní tým a mají přesnou metodiku jeho vyhotovení. Jen tak jej mohou kvalitně zpracovat v požadovaném čase.